

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Fél évre	5 " 50 "	Fél évre	8 " 50 "
Negyed évre	2 " 50 "	Negyed évre	4 " 70 "
Egy hóra	1 " 50 "	Egy hóra	1 " 70 "
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagysbb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Három vármegyén keresztül.

Irta: **Ifjabb Móricz Pál.**

II.

Az én atyámfiái, az én legkedvebb szivem szerettei a földmivelő magyar gazdák a csalfaság egész tengerének vannak kiszolgáltatva a csöndes faluhelyeken. Az erőszakos rablóktól még oltalmazza őket czirkáló zsandárszurony, de annál szabadabb martaléka a lelkiösmeretlen kufároknak, csalóknak. Ma is egész sereg szipoly vigécz és ügynök működik ellenük. A takarási és maggyűjtési alkalom kedvező a spekulánsokra. A gépügynökök cserebogár módjára rajzanak a vidéken. Mézes szavakkal sózzák áruikat a „paraszt” nyakára. A gép (mint legutóbb Nánáson a benzín-motoros méregdrága új módos cséplő-gépek) legtöbb esetben haszna vehetetlennek bizonyul vagy legalább is nem a gazda igényeinek, szükségleteinek megfelelőnek, de biz azért a silány portékáért nyírott birka módjára fizetni kell; sokszor nem egyedül a vásárló maga, de rokonsága is áldozata lesz a fosztogató, lelkiösmeretlen ügynökök hunczutságának, mert a törvény szerinti hiteles, kötelező fi-

tési irásokat vakon aláírta a jóhiszemű magyarokkal a vigécz, a vidékek, falvak istenostora, a kinél csak a buzakupecz ügynökök veszedelmesebbek.

Rózsa Sándorék nem fosztogattak így. Most épen a szent-mihályi törzsökös magyar községben háborognak ily hallatlan és vakmerő ügynöki manipuláció miatt. Csak két jómódu gazda nevével, esetét említem, a kik ismerőseim és barátaim. A—y bátyám uram az egyik, K—ss Sándor gazda barátom a másik. Két élelmes buzakupecz tukmálta fel rájuk közvetítő szerepét. A., 65 mázsa buzát adott át nekik, kapott rá 20 forint előleget K., gazda 200 mázsa buzát adott, kapott rá 100 forint előleget, de rajtuk kívül más gazdák is, mintegy 4 vagon buzát bocsátottak a buza ügynökök kezébe. Most aztán se pénz, se buza.

Az ügynökök ugyanis a buzát eladták, bezsebeltek valami 2900 forintot a gazdák terméséért, midőn pedig a fizetésre került volna a sor, azt megtagadták, a gazdák előtt egyik vagyonatlan a másikára tolta a fizetést.

Ezek a zsebrákok még ma is szabadlábban járnak és bizonyosan a markukba nevetnek, hogy micsoda dicső

törvények vannak itt a szép Magyarországon; csak élelmes, csak huncz fut, fortélyos legyen a kufár, akár a vagyonából is kiforgathatja a magyart, mely ha aztán keserűvé, gyűlölködővé válik — nem csodálom.

A csirke tolvajt golyós puskával üldözi a zsandár, de a csalók, hamisítók fedezve bujkálnak, lappangva hznak a csürhető-csavarható paragrafusok védelme alatt. Hallatlan fosztogatások maradnak megtoratlanul, mert bármely nyilvánvaló hunczutságnak, fosztogatásnak a védelmére akad ügyvéd, népies nyelven: „nyuzó-huzó-vonó . . .”

Hej sok szennynek a takarója az az ügyvéd diploma is, mely sokaknál szabadító és oltalom levél a fosztogatóra, a zsarolásra: legalább így ítéli meg az ügyvédek nagy százalékát a nép, mely ezen tekintetes uraknak is busásan adózik és ritkán ösméri valódi nemes hivatását ezen intézménynek, mely eredetileg büszkélkedett az igazság védelmezője névvel. Ma rettegi az ügyvéd nevét a saját kárán tanult magyar, a mely úgy vélekedik némely prókátor felől:

A josefstadti összeesküvés.

(1849 végén.)

(Egy honvédtiszt visszaemlékezéseiből.)*

Világosnál letették a fegyvert, az oroszok átadtak az osztrákoknak, egy részünket elcsukták az aradi kazamatákba, más részünknek pedig „bocsokort huztak lábára s vitték Itáliába,” mint cserepárt. Volt azonban egész transzport, melyet a csehországi, morvaországi, tiroli erősségekbe osztottak be, mint helyőrséget s azok közé, kiket végzete Josefstadtbba kergetett — jó hosszú gyaloguton, horvát-granicsár-szuronyok között — tartoztam sokadmagammal én is, a 39-ik gyalogezred fehérpitykés, vöröshajtokás közlegénye.

Mi már októberben Josefstadt kaszárnyáját koptattuk és türtük a legocsmányabb bánásmódot, amiben csak Kossuth-kutyákat részesíthetett a hetvenkedő ellenség. A löcsalábu hadnagyok feszítettek és szidtak, a kapitányok botoztatták, az őrmesterek és zugskáplárok pofoztak, akit lehetett, a volt hon-

* A Hazánkából vettük át ezen érdekes visszaemlékezést, melyet a jeles író Kacziány Géza egy honvédmegyei elbeszélése nyomán írt és mely a debreczeniek és a Debreczen vidékieket azért érdekli közelebbről, mert házi ezredünk, a 39-dik gyalogezred, az egykori híres Dom Miguel ezred történetéből mond el eddig nem ösmert részletet. Szerk.

védtisztek pedig, kik elől még pár hónap előtt e nyulszívű hősök futottak, némán türték a bántalmaztatást. Ha e szomorú helyzetben vigasztalásról lehetett szó, csak az volt, hogy legalább a híres Dom-Miguel-ezred bakái vagyunk s ezért jobb szemmel nézett ránk a cseh vászonceléd. Kevesünknek jutott jobb szerencse a közönségesnél; nekem és hét társamnak, kik Wolferom Antal kapitány századába jutottunk, legtűrhetőbb sorsunk volt, emberséges főnökünk enyhíté olykor a ránk mért bajokat, melyeket magyar szokás szerint, sűrű panaszok között türtünk.

A volt honvédtisztek a kantiában szoktunk összegyűlni esténként, hogy magunkat kikáromkodjuk. A kantinos cseh — ki szerencsénk egy hangot se tudott magyarul — egy külön kis szobát adott nekünk, ahol magunk lehettünk. Mi szerencsétlen magyarok ott jöttünk össze s ott közöltük egymással a hazulról kapott híreket. Ott reménykedtünk, hogy majd csak beleavatkoznak hazánk sorsába a külföldi hatalmak, ott aggódtunk Kossuthért és társaiért, ott hittük, hogy Komárom jövő tavaszig tarthatja magát s ott estünk le az égből, midőn egy nyomtatványból megértettük a szüszvár el-estét.

S végre bekövetkezett a legszörnyebb, amit soha elme el nem képzelhetett. Gyakorlatról vonultunk be délben s egy ideig

még ott álldogáltunk a kaszárnya udvarán századokban. A tiszteteket valami fontos dolog miatt hívták fel az ezredirodába, a mi századunkat Gyurits hadnagy vette át, a legellenszenvesebb, hetvenkedő osztrák ficsur, ki a volt honvédeket kitüntette gyűlöletével. Mint egy pulykakakas, úgy járt föl s alá a sorok előtt, felutta mellét és gögös pillantással méregetett bennünket végig. Egyszer csak hirtelen megállt előttem:

— Mi voltál te azelőtt?

— Nem értem a kérdést, — válaszoltam.

— Ott a Kossuth-kutyák közt.

Összeszorítottam a fogaimat és hallgattam.

— Na, nem tudsz ugatni? — ordította.

— Ugatni nem tudok, — szólottam — mert ember vagyok.

— Kutya vagy, gaz kutya, — kezdé, orrom alatt hadonászva öklével. — De majd megtanítlak becsületre. Zugskáplár! Ezt az embert két hétig minden délután kirendeli munkára a folyosót és az udvart seperni. — Értem, hadnagy ur.

A tisztetek egy része visszaérkezett. Wolferom kapitány halálsápadt volt, a többiek is szótlanul mentek századaikhoz. — Bevonulni! — hangzott a parancsszó.

Délután a század-iroda előtt állottam a seprével, midőn kapitányom odaérkezett. Tisztelegtem előtte s ő rám nézett.

— Mit akar ön itt? — kérdé izgatottan.

— Ha már más nincs elvenni való, ez még a fecskefiut is kiszedi a fészekből, de még sem távozik üres kézzel.

És egyik falusigazdabarátom egyszerű, de jellemző előadása szerint, midőn bizonyos „buzavásár ügyében“ tárgyaltak a csalárd becsapás felől, előbb egy ügyvéd, majd a második tárgyalásnál két ügyvéd, harmadszorra három ügyvéd jelent meg. Gazda barátom már le is mondott, hogy pénzéhez juthat valaha, sőt találó keserőséggel mondomta a legfogasabb fiskálisnak:

— Tekintetes ur, hát mért nem hozta ki a városból egyszerre a többi cimboráját is? . . .

És folyik a fosztogatás vigan országSZerte. A keserőség pedig felemészti a nép minden hitét, bizodalját a tisztesség, a becsület iránt. Általános meggyőződésnént terjed, hogy manapság hunczutnak, csalónak, ámitónak, lelkiösmeretlennek kell lenni, ha valaki boldogulni akar. Ámde ilyen szellemmel a becsületes népek sorában nem lehet nemzetet fentartani.

*

A kormánynak sincsen egyéb, elsőbb gondja, minthogy az adófizető földmives polgárt nyomorítsa, keserítse és kedvetlenítse az élettől. Végtelen szigorral járnak el az adók behajtásánál, mert különösen a pénzügyi kormány az, mely minden alkalmat meg-

ragad, hogy a hajdani földnépét pusztító, vagyonrabló izmaelitáknál is szivtelenebbnek mutakozzék földmives népünk iránt.

Ágat földig hajtó, ágat földre szakító dus szilvaterméstől hajladoznak a szentmihályi kertek fái és a dus termés ott rohad el a fák alatt; pedig a legfinomabb, legillatosabb szilvaszesz főne e gyümölcsből; de hát a gazda inkább elhagyja rohadni, vagy kénytelen potomáron az üzletembereknek elpocsékolni a föld fájának gyönyörű termését, mint-hogy saját használatára kifözze. Mert mig ezelőtt saját használatára a saját fájának a termését kedvezményesen főzhette ki a gazda, ma a finánczok illetőleg a finánczkormány gyűlölt intézkedése folytán oly méregdrága vált-ságot kell fizetni a saját termésnek a saját használatra való kifözhetéséért is, hogy — a főzés egyéb kellemetlenségeit is tekintve — a gazda inkább a földön hagyja elrohadni szilvatermését.

Midőn pedig közelednek a képviselőválasztások, ugyancsak a kormánynak, ugyancsak a kormány embereinek van orcájuk betolakodni a kiszipolyozott, a halálra üldözött gazdákhöz bizalmi szavazatért . . . Nem kívánják ingyért! Nos, szavazz hát rá kedves magyarom, vagy ha inkább igazságosabbnak tetszik: vágd az arcukba azokat a rothadt szilvákat. Szabadságot, méltányosságot ne várj ezektől,

csak a gyalázatot és az igahuzó jármot rakják ezek a szivtelenek, ezek a testvéri verejtékkel kufarkodók a nyakatokba. És a midőn te a függetlenség, a teher könnyebbités dicső, aranyos palástját érdemelnéd árva magyar népem, ezek a megrontók a nyüves koldusrongyokat huzzák tagjaidra.

Büszke magyar nép, hova sülyedtél? Óseid a csatamezőt szentelték a szabadságért ontott vérükkel, de ti kocsok árokpartján pusztultok el. Az utszéli csalándudva között hangzik el kiszipolyozott, elgyötört testetek utolsó hörgése.

*

Eképp haldoklik, pusztul egy nemzet, de senki sem siratja meg, senki sem sajnálja meg, hisz saját gyáva-sága, vaksága, becstelensége, szolgál-lelkütsége és butasága juttatta a csalántól borított árokpartjára.

A dustermestői hajladoznak a szilvafák, de mit ér a rothadásnak engedett gyümölcs?

Erős társadalom.

Erős társadalom nélkül nincs erős állam. Nemzeti társadalom nélkül sohasem építhetjük ki nemzeti államunkat. Vagy ha ki tudók is építeni, — a mit nem hiszünk, — nem volnánk képesek azt fentartani. Ha a társadalom beteg, ha gyenge, közönyös, nagy ezélektől visszariadó, az állam poli-

- Söpörni a folyosót.
- Ki parancsolta?
- Gyurits hadnagy ur.
- Miért?

Elmondottam. A kapitány arca lángvörös lett.

— Menjen századához.

Tisztelegtem és elmentem. Aznap este jött a századparancsban, hogy kapitányom vice frájterre nevezett ki, tekintettel német nyelvi tudásomra és szépírásomra. Fel voltam ezzel mentve minden komisz munka alul s az irodába kerültem.

Azelőtt is ért kitüntetés, azután is, de nagyobb örömet egyik sem okozott, mint ez, melylyel rabszolgai helyzetemnek egyszere vége szakadt. Nemsokára azonban századunkat őszinte öröm érte: Gyurits hadnagyot más századhoz tették át.

Wolferom kapitány sápadtságának okát megtudtuk másnap: az aradi vértanúk kivégeztetésének hírért akkor közölték a tisztekkel. Kapitányom kedves bajtársa volt gróf Leiningennek, ki egykor szintén a Dom Migueleknél szolgált, igaz tisztelettel viseltetett Damjanich iránt, kit igen jól ismert s Aulich alatt is szolgált valamikor. Az aljas bosszu ily megnyilvánulása megdöbbentette őt és az osztrák katonai szolgálatot megtálatta vele.

Amely napon megtudtuk a hekatombét ismét összegyűltünk kaantinbeli kis szobánkban. Szívünkben a düh forrott s elkeseredésünk hangos szitkokban tört ki. Platthy István honvédőrnagy, most közlegény-bajtársunk oly dühvel vágta az asztalhoz a vékonyyaku boros palaczkot, hogy az egyszerre ezer darabra tört.

— Gyalázat ránk, hogy mi ezt itt néman türjük — kiáltá aztán.

— De hát mit csináljunk? — kérdé Kappézi Pali.

Palugyai Miklós szemei zöldesen kezdtek fényleni, mint a vadmacskának.

— Platthynak igaza van. Teennük kell valamit.

— De mit? — kérdé Pollák Samu, a szepességi kis szász, különben a legdühösebb magyar közöttünk.

Nagy némaság lett egyszerre: mindenki lelkében egyszerre merült fel az összeesküvés gondolata.

— Tudjátok mit, bajtársak — kezdé ismét Platthy. Annyian vagyunk itt honvédek, hogy ezzel a sok plundrás némettel magunk is el tudnánk bánni.

Mindenki elsápadt a gondolatra s nagy némaság lett egy ideig. Végre Vincze Jani szólalt meg:

— A magyar bakákra számíthatunk; debreczeni és szatmári fiúk ezek mind. Az egész ezred a miénk, ha ügyesen bánunk velük.

Szó szót adott, az összeesküvést meghánytuk-vetettük azon este nagyjából. Másnap újra tovább szőttük.

Nem volt könnyű feladat, amire vállalkoztunk, de mitől riad vissza egy fiatal ficzkó, kit az elkeseredés, tettvágy és honfibu vezet. Megállapodtunk abban, hogy gróf Spagnochi várparancsnokot melyikünk fogja el, ki rohanja meg Borosini ezredes térparancsnokot, ki a főbb helyet s végül Platthya biztuk, hogy ezredesünket, ehrenburgi Cabalini Józsefet, kit még a forradalom előtt Arad városa diszpolgárává választott, ártalmatlanná tegye. Nekem ju ott az a feladat, hogy a várban levő katonai foglyokat értesítem a terv felől s megnyerjem az ügynek.

Igen sok volt honvédtiszt és olasz hadi-

fogoly volt ekkor Josefstadban. Egy részüket ösmertük látásból, midőn koronként a várudvarban sétalgattak s mi körülöttük járkáltunk mint örök; más részüket hirtől ismertük csak, de mindegyikről tudtuk, elszánt ember-e, kire esetleg számítani lehet, vagy tétovázó, sőt félenk. Tervünk így lassan, de napról-napra haladt: a kiszabadítandó foglyok közül Dobay Pál ezredesnek volt szánva a főparancsnokság, ezenkívül Beke József és Jánosy ezredesek, Szilágyi Samu alezredes, Kutassy Pal, Sándor László, Nagy Dani, Sárosy Ferencz őrnagyok, Komáromi Gyuri, Vidacs János, Benkő Ferencz, Orosz László, Dunyov István főhadnagyok és hadnagyok jutottak volna nagyobb szerephez tervezett merényletünkben.

Nehezebb dolog volt a legénység megnyerése, mert itt igen óvatosan kellett volna eljárni s egyénenként tapogatni ki a megnyerendőket. Ki-kí magára vállalt itt 50—60-at s azokat kezdette lassan belevonni a tervbe. A legénység legnagyobb része, nem is birva azon képességgel, hogy a vállalat horderejét mérlegelje, egyszerűen megígérte közreműködését s azzal sokat nem törődött a dologgal.

Azonban lehetetlen volt, hogy fel ne tűnjék a mi örökös kantinozásunk, tanakodásunk, titokteljes fontoskodásunk s így még mielőtt a támadás napja kitűzetett s a szerepek teljesen kiosztattak volna, egy szép deczemberi reggelen a következő ezredparancsot hirdették ki a századokban: „Az összes volt honvédtisztek jelenjenek meg délelőtt 11 órakor fegyvertelenül az udvaron. Az ezredes urnak valami közölni valója van.“

Futótüzként terjedt el közöttünk a hír: el vagyunk árulva, valaki fölfedezte titkun-

tikája sem bonthatja ki szárnyait s a napról-napra élőködés alacsony gőzeiből nem szárnyalhat a hatalmas alkotások tiszta levegőjü csucsaira.

A legtehetségesebb, legékesszólóbb, nagy koncepczióra legfogékonyabb államférfi sem képes a nemzetet a haladás útján előre vinni, ha nem támogatja terveit életképes, lelkes, áldozatkész társadalom.

Ez az oka, hogy minden nagy politikusknak kiváló gondja a társadalmi erők mozgásba hozatala, irányítása, ha szükséges, regenerálása. Legjellemzőbb példa erre gr. Széchenyi István reformatori pályája, a ki a tespedt, elalélt magyar társadalom felrészésén kezdte tevékenységét. Mindenekelőtt a társadalmat, annak érzését és gondolkodását kellett átalakítani, mielőtt az állami élet átalakítására vonatkozó nagy terveivel előállott volna.

Modern intézményekkel akarjuk kiépíteni államunkat, de mindenképen a nemzeti gondolat szolgálatában. A magyarság csodálatos, belső erőit óhajtjuk kifejteni, még pedig gazdasági és kulturális képességeit egyaránt. Nemzeti birtokpolitikával, a magyarság etnográfiai megerősítése és helyes elosztásával akarják ellensúlyozni a szét húzó törekvéseket, a nemzeti egység lassu, alattomos széttördelesét.

Nagy czélokot azonban csak erős társadalom birhat meg. A gyenge és közönyös társadalom válla nagy czélok alatt meghajlik. Hogy a nemzeti állam politikai szép terveit, magasztos álmai papíron ne maradjanak, hogy élő valósággá váljanak, arra

kat. Az összeesküvők egymásra néztek s mindegyik a másikat gyanúsította az árulással. Kellott is oda áruló, hisz csak a vak nem látta, hogy készül valami; magyar ember nem tud titkot tartani s nem való az összeesküvésre.

— Te! Nem hallottál valamit az irodában a dologról? — kérde tőlem Platthy.

— Azt hittem, hogy te tudsz róla valamit — válaszoltam én.

— De ki árulhatott el? — töprengedett ő.

Sok időnk nem volt a gondolkozásra, mennünk kellett az ezredes elé. Egész tömeggett képezett ott a besorozott cserepárság, csupa volt honvédtiszt, egykor Isaszegh, Nagy-Sarló, Vác, Pered, Zsigárd, Acs, Komárom hősei, most fegyvertelen, osztrák közlegények, kiket villogó fegyverrel vett körül egy cseh ezred.

— Végünk van — susogá fülembé Palugyai.

— Bizony, csehül vagyunk, — sugtam vissza én.

Jöttek az osztrák tisztek, gunyos tekintettel méregettek végig bennünket. Szembe állottak a levert csapattal és kardjukra támaszkodva, hangos megjegyzéseket tettek ránk, szidva a Kossuth-kutyákat. Az összeesküvők bátorsága kezdett összezsugorodni. Biztosra vettük, hogy legalább is megtizedelnek s ezt teljes zajtalanul megtehetik, mert az ezredes akkor még élet és halál ura volt, kinek egyetlen szavára akár valamennyiünket agyonlöttek volna. S ha az ezredes nagy érdemet akar szerezni magának a bécsi udvar előtt, egyebet se kell tennie, mint néhány volt honvédet agyonlötetni s az elfojtott összeesküvésről jelen-

első sorban az szükséges, hogy társadalmi reform előzze meg a kecségető nemzeti program megvalósítását. Bárhogy koncentráljuk az állami erőket, a társadalom ereje és áldozatkésztsége nélkül semmire se megyünk. A nemzeti védelem és a nemzeti szervezkedés ügye nemesak állami feladat, de kötelessége a társadalomnak.

Ez az oka, hogy nagy nemzeti czélok szolgálatában állva, mi, mint sajtóorganum, a magyar társadalmat ébresztgetni, hibáit ostorozni, erényeit szeretettel magasztalni, öntudatát és tettvagyát serkenteni soha sem szününk meg. Ez az oka, hogy a politika nemzeti feladatai s a nemzeti társadalom munkabírása és áldozatkésztsége között folyton kapcsolatban kívánjuk tartani a villamos áramot. Ez az oka, hogy azon az állami élet minden terére kiterjedő nemzeti terveknek, a melyeket hirdetünk, propagálunk, teljes erőnkől támogatunk, megakarjuk nyerni a társadalom érdeklődését, lelkesedését, közreműködését.

Nemzeti ügyünket csak ott fenyegeti veszély, csak ott omladoznak a magyarság etnográfiai, vagyoni és erkölcsi oszlopai, a hol a társadalom hazafias kötelességeit nem teljesíti kellőképen. Ellenben a hol a magyar társadalom hivatása magaslatán áll, a hol összetart s a nemzeti czélokhoz odaadással szolgál, ott a nemzeti irányításai czélt nem érhetnek, aknamunkájuk nem sikerül, ártó szándékuk kárba vész.

Erős, egészséges, áldozatkész és lelkesedni tudó társadalom mellett jó nemzeti politikát csinálni nem nehéz. De a legjobb,

tést tenni. Biztosan megkapja a Mária Terézia-rendet és soron kívül lép elő tábornokságra. Mindezt meghánytuk vetettük magunk közt susogva, amíg Gyurits hadnagy hasonló jellemű társaival bennünket szidott.

Végre hangos „habacht!“ kiáltás hallatszott, tisztelgésre vezényelték a felállított cseh bakaságot s egész sereg idősebb tiszt kíséretében megerkezett ezredesünk, Caballini József. Szigoruan összeránczolt homloka nem ígért semmi jót: az összeesküvők mind kisebbre zsugorodtak össze. Szeretünk volna a föld alá bujni, szívünk hallgatólag dörömbölt a fehér bakafrak alatt.

Az ezredes szembe állott velünk, az összes tisztek köréje csoportosultak. Mély csend lett, csak egy összeesküvő mellől tört ki egy mély sóhaj . . .

Az ezredes kabátja belső zsebéből egy iratot huzott elő s azt lassan kibontotta. Élet és halál van e darab papíron — gondoltuk — ez a halálra kiszemeltek jegyzéke.

— Platthy István! — szólt az ezredes. Lépjen elem!

Platthy megtántorult egy pillanatra, majd kilépett és megállott az ezredes előtt. A parancsnok komoran végigmérte őt szemével.

— Tehát ön az, aki hivatva van a várparancsnokság átvételére, ha társaival együtt a várparancsnok urat és engem el-tett láb alul?

Végünk van: mindent tud. Most már csak az agyonlövésre szóló parancs következhetik. Amint Platthy szerepét ismeri, úgy tudja mindnyájunkét. Az összeesküvők térde roskadozni kezdett — szervusz világ! — Az előttünk álló Platthy szinte billegett az

legnemzetibb, legszámítóbb állami politika is nyomatlanul és eredménytelenül vész el egy gyenge társadalom közönyösségében, mint a sivatagon áthömpölygő folyónak árjai.

Debreczeni kistükör.

(Makó Lajos szinigazgató.)

Egész ember. Nem a cimboraság emelte ki a törpék sorból.

Debreczen különösen büszke lehet rá, mert Makó Lajos debreczeni származású. Erről az ősi, erős magyar földről szakadt ki a nemzeti eszmények küzdőterére. Csak igen kevés ideig volt közkatona. Nagy tehetsége jellemzősége, a nemzeti művészet eszményeinek lelkes, csüggedetlen, odaadó szolgálata az ő elősmert tudásával, művelt izlésével, minden ízében magyar törekvéseivel és szellemével biztosították neki a magyar szinművészet terén a vezető helyet.

Mint szinművészt annak idején egész Budapest ünnepelte, mint műfordító maradandó irodalmi érdemeket szerzett, de mégis mint szinigazgató koronázta be ő életének a sikereit.

Ezek a sikerek komoly sikerek.

Az önérzetes, a jellemes, a finom izlésű, a magyar lelkű, a kiváló tehetségű Makó, ha a kor nyomása alatt engedelmekkel áldozott is ezen a cziczomázott ürességeknek hódoló kor-nak is; de mint többi társa nem tévely-

izgatottságtól és gyöngeségtől, mi pedig remegve vártuk a többi nevet.

— Mit gondol, mit kellene most ten-nem önnek érdeme szerint?

Platthy hallgatott. Ugyane kérdésre mi mindnyájan csak ugyanezen választ adtuk volna.

— Láthatja ön, és láthatják mind, hogy mindent tudok. Nem is szükséges, hogy vallomásra szólítsam fel, bűnösségük világos. Önök ő Felsege ellen gyalázatos merényletet terveznek, zászlójukat, mely alatt szolgálnak, bemocskolni akarták, alattomosan szövetkeztek felebbvalóik legyilkolására és az erősségnek elfoglalására, hogy itt a lázadásnak fészket teremtsenek. Valamennyien eljártok életüket, mert a hadi czikkelyek szerint ezért egyenként mind-e egyikükre az agyonlövés vár . . .

No, ezzel mindnyájan tisztában voltunk, csak az villant át hirtelen elménken: megtizedelt-e, vagy mindnyájunkat agyonlövet. Annyi bizonyos, hogy Platthy István életét egy fületlen bakagombnál kevesebbire becsültük valamennyien.

— Csak kötelességem teljesitem, melyet zászlóeskümmel fogadtam császárom-nak, ha önöket érdemük szerint büntetem.

A káröröm átvillant hóhéraink arcán, a tisztek egy része szinte sugárzott a boldogságtól, mert épugy meg voltak győződve róla, mint mi, hogy a következő szó az agyonlövés parancs lesz.

— Engem kötelességem teljesítése császárom magas kegyébe juttat, mert egy gonosz merénylet elnyomása és e határ-erőség megmentése a jelen vésztes körülmények között kiváló érdemül számíttatnék be. Azonban . . .

gett és soha nem tért le az első utörök által tört ösvényről. Szívén egyedül és főképpen a nemes, a finomult művészet erősítését, a nemzeti közszellem ebrentartását és lángragvujtását hordozta, hordozza ma is, midőn a „császári feszlung“ Temesvár falai között az idegen ellenséges szeilemmel küzd magyarságunkért.

És én a hivatott tehetségű, nagyműveltségű művészen, a szakavatott színigazgatón kívül ő benne legnagyobbra becsülöm a lángoló fajmagyart, a ki a magyarság eszményi céljaiért évtizedek óta rajongva, de ma is lelkesen, csüggedetlenül küzd, noha gyakorta félreértették őt is.

Szerintem ez a debreczeni civis ma a legelső és legmagyarabb direktorunk, a bohém-lelkű Leszkay kedves barátomat sem veszem ki, mert ő csak véletlenül tévedt e pályára, a sokat dicsért Krecsányi pedig inkább Barnumszerű fogásaival alapította meg hírnevét.

Az igazi vezér közöttük Makó. Ő kiváló tehetségét, magas műveltségét gyönyörűen érvényesíti a magyar nemzeti szellem szolgálatában. A czimboraságnak ugyan nem hódol, de a nemzeti eszményeket, a legszilárdabban, rajongó szeretettel és önfeláldozásra, áldozatokra is készen szolgálta, szolgálja már évtizedek óta; tehát teljesen és első sorban tartom érdemesnek őt arra, hogy Debreczen a szülővárosa,

E pillanatnyi szünet alatt megkönnyebült sóhajok hallatszottak. („Tehát nem mindnyájunkat lövet agyon.“)

— Azonban én az önök lelkébe látok, ösmerem elkeseredettségüket, fájdalomukat s mint ember méltányolni tudom azt. Meggondolatlanságukat, fiatal hevességüket nem számítom be súlyosabban, mint ahogy egy becsületos katona mérlegelhetné ezt. S ha most rossz utra tévelyedtek is, csak tévelygőknek tekintem önöket s komolyan figyelmeztetem, hogy mint katonák nem ilyen módon szereshetik meg főlebbvalóik becsületét és a tiszta öntudatot, mely egy igazi férfi legfőbb bírása. A megérdemelt súlyos aüntetés helyett vegyék ez intést komolyan szívükre s ezentul kifogástalan maguk viselkedésével és a császár iránti törhetlen hűséggel iparkodjanak elfeledtetni bűnüket. Elmehetnek.

Könyvek szöttek mindnyájuk szemébe, szeretttük volna negesokolni kezét e becsületos katonának, ki így megszegyenített, de egyttal miut szerető atyá ant el gyermekeivel. Nem mertünk egymás szemébe nézni, ugy szégyeltük magunkat, de Caballini Józsefért, az emberséges, derék ezredesért a tűzbe ugrottunk volna egyetlen szavára.

Feloszlott a kámbeli összeesküvők köre, a kis szoba küszöbét egyikünk se lépte át. Soha panasz nem volt ezentul egyikünkre sem s rövid idő mulva alkalma volt ezredesünknek arra, hogy a volt honvédtiszteket előléptethesse saját hatáskörében. S a volt összeesküvők megmutatták tiz év mulva Solferinonál, mit tud a magyar katona.

(B. V. honvédőrnagy elbeszélése nyomán)

Kacziány Géza.

méltányolja ezen erős vezérszellemet, a magyar nemzeti szellem ezen egyik kiválóbb apostolát, akit mint művészt, mint szervező direktort, mint író, mint magasműveltségű magyar embert, a legerősebb, legtartalmasabb szintársulatoknak a fentartóját, szervezőjét nyugodt lelki ösmerettel, őszinte nagybecsüléssel ajánlhatok a debreczenieknek, mert én nem tekintem csöppet sem hibájául, hogy ő egész férfi és szilárd ember, aki egyedül a magyar szinpadnak él, aki megveti az alacsony hízkelkedést, az alázkodó czimboráskodást, a kéz kezet mosó puszipajtásokat, ámde minden nagy és nemes képességekkel szolgálja hivatását, mely egykor eszményi hivatás volt, de melyet ma mindinkább besároznak a kufárok.

Mint tudom: Makó Lajos pályázik a debreczeni színház igazgatóságáért és mivel igaz érdem elősmerése, a nagy közönség érdekének, a mellőzött nemzeti szellemnek megbízható szolgálása forog szóban, nyíltan kimondom, hogy én egyedül Makó Lajost tartom színházunkra érdemesnek és hivatottnak, aki elég erős azt a sülyedésből, a szomoruan tapasztalt hanyatlásából felemelni. Ezt a színházat nem komaság, hanem egész nagy magyar város közönsége alapította és tartja fenn, ne merészelje tehát ezt senki közönséges komédiás bérbódénak tekinteni. Legyen innét számüzve minden önző magán érdek, mert ez a hely a tiszta művészet, a magyar nemzeti szellem ápolására van hivatva nem pedig kufárkodók aranybányájául.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

A monos-petri-i oláhtemplom.

Monos-petri Biharmegye egyik kis faluja. A monos-petri-i, valamint a környékbeli szegény oláhság, (a kik között, mint Bihar más részeiben is, sok az eloláhosodott magyar) összerakott fil-léreiből Petri egyik erdőkoszoruzta dombján diszes templomot emelt. A szegény népet ebben a törekvésében a görög katolikus papság híven támogatta, de a legnagyobb áldozatot Antal Kornél petrii görög katolikus plébános hozta, a ki évek óta fáradozott, gyűjtött, kért és tett a templom érdekében és ma már a diszes nagy templomot messze vidék előkelőségeinek és népeinek részvéte mellett felszentelték. Ennek a templomfelszentelésnek, melyet Darabos György genyetei görög katolikus esperes szentelt fel nyolcz paptársa segédletével, volt egy meglepő, megindító része, melyről Boros Vilmos, jelenlevő író, megindítva irt egy levelet. Ugyanis midőn Darabos esperes egyházi diszben a templomajtó előtt felállított szószéken ke-

zében feszülettel megjelent és — magyar egyház i b e s z é d b e k e z d e t t. Zamatos magyar szavakkal, tiszta szép kiejtéssel és hasonlatokkal a templom hivatásáról és — az „imá-dott“ magyar hazáról beszélt. Szavai óriási hatást keltettek. Elmondta, hogy az Istenben egy atyát birunk és ezáltal testvérek vagyunk mindnyájan, különösen azok, kik itt együtt élnek és róják az élet ezernyi bajait. A templomban vigasztalást talál a szeavedő, a boldog, a beteg, a bűnös egyaránt; de a templom az, mely a s z e r e t e t erejével összehozza a népeket és vérrel is áldozni tudó hazafiakat nevel a hívők közül. Lelkes és szívet megdobogtató hangon hívta fel a népet a magyar haza szeretetére, melyen kívül nincsen számunkra hely; ugy ő, mint paptársai és hívei a hazának buzgó gyermekei s a gör. kath. egyház szolgálói (ők, a papok) ünnepélyesen kijelentik, hogy nemcsak Krisztus hitét, de a magyar haza szeretetét is szívvel-lelékkel hirdetik híveiknek. Mondani sem kell, hogy milyen óriási hatást tett a több vármegyéből jelen volt közönség, különösen a hatóságok képviselői körében ezen hazafias beszéd. Az esperes egy sötét fátyolt rántott le a közvélemény szeméi előtt s azok a lelkiismeretlen izgatók, akik politika czimén, de magán üzleti érdekből hintik a konkolyt oláh és magyar között, orczapirulva elbujhatnak ama szennyes barlangokba, melyekben gyilkos pálinka mellett butítják és ámitják az oláh népet — nagy Romániával.

Pályázat a debreczeni színházra.

A debreczeni városi színházra hirdetett pályázat szombaton jár le. Örömmel jelez-zük, hogy Makó Lajos színigazgató is beadta pályázatát és így Komjathy nem egyedüli pályázó. Makó Lajos színigazgatóval, Debreczen kiváló fiával lapunk más helyén foglalkozunk.

Az oláh színház.

A szilágyosmlyói románygyülésről melyről már többször megemlékeztünk, most a következőket írja a Nagyváradai Napló: A gyülesen Vuikán József nagyváradai író, költő az ismert Petőfi-fordító elnökölt. Különösen az erdélyi részek voltak képviselve, tanárok, papok és ügyvédek által, a mellett, hogy a Szilágyoság román intelligenciája majdnem teljes számban vett részt. A közgyülest magas szárnyalású hosszabb beszéddel nyitotta meg Vuikán elnök, rámutatva ama nagy erkölcsi haszonra, mely a drámai irodalomnak, a színművészetnek me-leg kultivalásából a közművelődésre, a köz-erkölcsök nemesítésére hárarnlik. Beszédéből megtudjuk, hogy az 1875 ben a Resiczán tartott gyüles óta lefolyt huszonöt év alatt egy színház létesítésére az egyesület már 286 ezer kor. tőkét gyűjtött össze, melynek tekintélyes része arra a hat évré esik, mióta a Vuicán József elnöklete alatt megválasztott igazgatóság buzgólkodik. Ugy a közgyüles, mint a második napon tartott választmányi üles a felállítandó színház ügyeinek megvitatásával foglalkozott. A közgyüles alkalmából s a vendégek tiszteletére

a szilágysági román intelligencia és a szilágysomlyói ifjuság ünnepeket rendezett. — Valóban szépen haladunk az egységes nemzeti eszmények felé, újabb alkalom nyílik, hogy azt majd a szilágysomlyói oláh színházban megcsufolják. Fájdalmas az is, hogy épp Szilágy Somlyó nyit kaput az oláh-színház előtt, mert Szilágy-Somlyó a Báthory fejedelmek ősi fészke, de ott a magyar színészetnek máiglan sincs otthona.

Meghalt egy költő.

Már röviden megemlítettük, hogy az irodalomnak halottja van. Nem térhetünk egyszerűen, röviden napirendre e halál hír fölött, mert jelentékeny tehetséget veszítettünk el. — Makai Emil, az ismert fiatal költő halt meg 30 éves korában, több hétig tartó kínos szenvedés után. Fiatal korában rabbinak készült, „Vallásos dalok” „Abszolon” című verses műveinek írására, „Zsidó költőkből” címmel megjelent műfordításaira, ama pályának előkészületei adták meg az impulzust. Majd a hirlapírás terére lépett s ekkor a rabbinövendék egyszerre a mai értelemben vett legmodernebb irány művelésére adta magát, amelyet egyik bírálója találóan nevezett el „zsuros poézisnek”, Verseiben („Margit”, „Újabb költemények”, „Poéta sors”) az ódai lendület, a tiszta szerelmi hangulat váltakozik a legdekadensebb, néha egészen alantjáró helyekkel és éppen ez az affektált kuplészerűség zavarja meg lyrájának élvezetét. A budapesti zsurnalista élet, ennek szecessziója, lélekemésztő folyása áshaták alá érzékeny lelkének, törékeny testének épségét és talán nem hanyatlíkorai sirba, ha végezete nem téríti le egyszerűbb, de nyugodtabb és boldogabb, lehet, talán hosszabb futású pályáról!

Egyik nekrolójában olvassuk e sorokat;

„... husz és néhány éves korában mint nyelv művész fölülmulta összes pályatársait. A mi kemény, becsületes, büszke és makacs nyelvünk, a rimszegény: csak úgy ontotta neki a szebbnél szebb rimeket.”

Ez állítás így nem áll meg, mert Arany Jánostól kezdve számos poétánk bizonyította már be és kivált a népköltészet tanusítja, milyen gazdag a mi nyelvünk rimben és asszonánszban. Makai Emil e tekintetben nem érte utól nagy nyelv művészeinket, mert költeményeiben éppen a csengő rimek keresettsége szül kellemetlen hatást. Vannak Makai Emilnek szindarabjai, operettszövegei stb., amelyek írásában azonban nem költészeti célok vezették. Erényeit és hibáit egybevetve, atérezzük költészetünk veszteségét, mert Makai Emilben jelentékeny tehetséget veszítettünk el, aki ha kiforrja magát — maradandó alkotásokkal gazdagítja költészetünket.

Udvarhelyi Károlyné temetése.

Néhai Udvarhelyi Károlyné Saska Mária családtagjai ez uton köszönetüket fejezik ki mindazoknak, kik a családanya hirtelen elhunyt feletti nagy fájdalomban részvétüket nyilvánították. Magunk részéről is füzünk megjegyzést e kegyeletes sorokhoz. Ugyanis lapunk, mely a boldogult halála idején aug. 1-en, 2-án éppen az ország nagy halottja Szilágyi Dezső meglepő halálával, aztán érdemei méltatásával annyira igénybe volt véve, a boldogult urnó temetéséről nem emlékezvén meg, most emlékszünk meg arról. Néhai Udvarhelyi Károly ügyvédnek a neje volt ő, annak a ki a 48/49. forradalmi kormányt az elnöki osztályban szolgálta s aztán mint ügyvéd 1853-tól 1887-ig fungált puritán tiszta jellemmel s elismert kitünő ügyvédi képzettséggel. Majd nem 14 évi özvegység után huoyt el, özvegye, a ki kedvelt tagja volt a társadalomnak s a kihez a fiatalabbak is szeretettel vonzódtak szíves, — megnyerő modora folytán. Temetése augusztus 2-án 5 1/2 órakor volt a családi gyászháztól Hatvan u. 34 sz. a hol Wolafka Nándor főtisztelendő ur végezte lelkészársaival a temetést, melyen, tekintve hogy ugyanakkor Varga Ferenc temetése s a honvédtemetői ünnepély is igénybe vette a közönséget, szép számú körönség volt jelen.

Debreczeni rövid hírek.

Zászló felavatási ünnepélyt rendez f. hó 24-én az István gőzmalom társulat munkásainak önképző és segélyző köre. Az ünnepélyt d. u. 5 órakor Dobos pavillon előtt fogják megtartani. Ünnepély után tánc lesz a Dobosban Kiss Béla zenéje mellett.

Egy szekér tartóztatta fel a kisvonatot tegnap a főterem. Ugyanis Kapitány Elek kocsisnak dolga volt és lovait, hogy el ne menjenek, a kisvonati sínpar mellett álló fához kötözte. A közeledő vonattól a lovak megbokrosodtak és a szekeret a sínekre vitték. Az összecődült tömegből rögtön akadtak egy páran, a kik a lovakat felfevezették; kapitányt a rendőrség szigorúan megbüntette, mert lovait őrizetlenül hagyta.

Mérgezéssel vádolt Szabó Imre hajdu ügyében a rendőrség tegnap befejezte a vizsgálatot és az ügyiratokat a bünjelekkel együtt áttette az ügyészséghez, a hova Szabót is átkísérték. Szabóné még súlyos betegen fekszik a kórházban.

Schweitzer Róza a kisvasút áldozata nyugodtan tölti kinteljes napjait. Tegnap délben érkezett meg atyja. Az apa és leány találkozására megható jelenet volt. A szerencsétlen gyermek iránt általános részvét nyilatkozik az egész városban. — **Megkerült** a Kerekgyártó Sándor mező ör lova, melyet a múlt hónapban kötöttek el tőle. A rendőrség sokáig hiába nyomozott utána, míg végre a ló magától megkerült. Reggel a saját kapujában legelészve találta meg Kerekgyártó, de jó lova egészen tönkre van téve.

Bucsuzás.

Abból az alkalommal, hogy más vállalatom miatt Debreczenből, Komáromba távozom el nem mulaszthatom, hogy mindazon tisztelt vendégeimtől, barátaim, szak- és kartásaimtól kik jóindulatu támogatásaikkal barátságukkal Debreczenben tartózkodásom ideje alatt szerencsétlenül szívesek voltak; ez uton is bucsut vegyek.

Tartsanak meg emlékezetükben valamint én is mindig kellemesen fogok visszagondolni debreczeni tartózkodásomra.

Isten velük

Kiss Lajos

volt Páris kávé.

Nyilatkozat.

Én a szolyvai vizet a légutak hurutjánál már több év óta rendelem és meg vagyok róla győződve, hogy hatása a külföldi vizekével egyenrangú. En legalább soha seltersit, vagy emsit nem rendelék.

Dr. Csatkai Ignác

Darufalva. (Sopron m.)

A szolyvai ásványviz kitünő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

TÁVIRATOK.

Nagy tűz Lócsén.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Budapest, augusztus 8.

A Schroeter féle major az összes melléképületekkel együtt leégett, bár mindent elkövettek a tűz lokalizálására. Sajnos emberélet is esett áldozatul, még pedig 2 asszony és 5 gyermek. A vizsgálatot megindították.

Kormányozható léghajó.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Budapest, augusztus 8.

A pár hét óta világszerte emlegetett Santos Dumont párisi feltaláló, ki állítólag a kormányozható léghajót találta volna fel, tegnap Párisban gépével felszállt; az Eifel tornyot nagy fáradsággal megkerülte, de nem tudta magát a légben tartani és gépével együtt egy nagy ház tetejére leesett, szerencsére Dumont sértetlen maradt. A kormányozható léghajó problémája tehát továbbra is megoldatlan.

IRODALOM.

A buza.

Magyar buza szára,

Buza dus kalásza,

Nézlek, nézegetlek,

Könyemmel fürdetlek.

Töveden látom a

Magyar izzadását,

Egész mivoltodon

Népem képemását.

Vészben komoly fejed

Magosra emeled,

Nyílt, mosolygó szemmel,

Mint a magyar ember.

El nem adod pénzért

Ósi igaz jussod

Kalászkodon büszkén

Mutatod bajuszd.

És ha előszáll a

Alkonyat leánya

Szellőcske képében

S hegedü kezében

Gyönyörűség látni:

Köpczős természetet

Csárdák legényeként

Tánczra egyengeted.

S aztán? — hajh! — e földet,

Hol vérbe fürödtek

Honvédő leventék,

Ugy szeretted mindég.

Vérrel jegyzének el

E földnek az évek,

Ezer éve látod
Küzdeni e népet.

S halld csak égi jószág!
Van még hasonlóság:
— Itt hull el virágod,
Itt sugdalt kalászkod.
De gyümölcsöd hordják
Idegenbe, el, el . . .
Szegény buza szála.
Szegény magyar ember.

Hanem ha valaha
Szebb idők hajnala
Derülne az égen
Fölötted óh népem:
Borral füröszd buzád
Minden áldott pelyhét,
Azután ajkadhoz,
Az áldomás kelyhet!

Madai Gyula.

Gárdonyi a „Bor“-ról.

A szegedi Dugonics-Társaság lelkes hangu iratban üdvözölte Herczeg Ferenczet és Gárdonyi Gézákat nagyszerű új szindarabjaiért. Gárdonyi Géza, a sokoldalú író, a „Bor“ szerzője most felel a levélre a következő rövid, de igen jellemző sorokkal:

Tisztelt Társaság!
Köszönöm szíves levelüket. Elteszem azon kritikák mellé, amelyek ezt a szindarabomat lélektelen, nyomorúságos férczelménynek nevezték. Az idő meg fogja mutatni, hogy melyik vélemény az igaz.

Eger, 1001. augusztus hónap.

Gárdonyi Géza.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Ereckmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Móricz Pál. 19.

— Csillapodjon, csillapodjon Gretel néni engesztelte az ur a felhevült anyját. Az Istenre kérem, ne kiáljon oly hangosan. József majd elbeszéli a dolgot okosan, higgadtan. Megtévedtek ezek az emberek, másként nem magyarázhatom meg e dolgot . . . De hát a polgármester ur, a kórházi orvos ur nem szölköztek az érdekedben?

— Én akkor siránkozva előadtam a levél történetét. Erről még Gretel néni sem tudott semmit. És most hogy meghallotta, újból felpattant.

— No megállj te gazember! Te betyár hazaló. Csak még egyszer tedd be a lábadat a házam küszöbébe, tudom, a baltával verem szét a koponyádat.

Gulden urat teljesen megzavarta az eset.

— Mit! Hát nem mondtad hogy hazug koholmány? Vagy talán igaz volna?

Felelet helyett lesütöttem a fejemet. Miközben gazdám leverten töprengett:

— Ah! fiatalság, fiatalság! Csupa meggondolatlanság . . . Micsoda balgaság már ez is . . . Micsoda balgaság!

Nyugtalanul járt fel s alá a szobában. Majd leült és a papaszemét kezdé törülgetni. Gretel néni most megint felpattant:

— Hanem azért a gyalázatosak mégsem kapják meg a Jóska. Nem engedem én egy tapodtnyira sem a szolgálatukban. Holnap este már kint ballag a fiu a he-

gyek között. Inkább hadd meneküljön ki Svájcba.

Gulden ur e szókra felette elkomorodott. Összerántotta a szemöldökét. És csak időmulva, jól megfontolva, szölközött:

— Valóban nagy csapás . . . Nagy szerencsétlenség . . . Mert a Jóska tényleg sánta . . . Később belátják majd ők is, mert két napi gyaloglás után menten kiűl a glédából. Hanem azért Gretel anyó meg ne merészeljen ilyen hóbortosságot. Hogy tanácsolhat már ilyen rosszat?

— Hogy tanácsolhatok ilyen rosszat? ismétlé a néni. Hát már maga is az a fajta pártos, hogy az embereket le kell mészárolni?

— No már én nem, felelte Gulden ur igen higgadtan. Nem vagyok háborubárát. Egyáltalán nem szeretem a hadakozást, de különösen nem szeretem az ilyent, midőn egyetlen egynek a dicsőségeért százezrek pusztulnak el. Hanem ez a háboru már végső háboru. Nem a hadi dicsőségért királyságok meghódítására toborozzák a katonaságot, hanem az országunk védelmére. Megvédeni ezt a szegény országot, melyet a nagy zsarnokság és önkény ily nehéz helyzetbe sodort. Kapos volna most a béke. Hanem az orosz már sereggel nyomul ellenünk, hozzácsatlakozik a porosz is és a mi jó barátunk, az osztrák is csak az alkalmat lesi, hogy hátulról reánk támadhasson. Ha tehát nem sietünk elénkük, ők jönnek a helyünkbe. Mert most ugyanaz lesz a sorsunk, ami az ezerhatszázkilencvenharmadik esztendőben volt. Reánk tör az egész Európa. Ez tehát egész más, mint amikor Spanyolországban, Oroszországban és Németországban hadakoztunk. És higgye el Gretel néni, bármily öreg fickó vagyok is, de ha a veszedelem a nyakunkra nő, hogy még a vén rebulikánusoknak is talpra kell állani, nincsen kincs, amiért kimennek Svájcba. Meghalnék szégyenletemben, hogy míg én házisapkásan javítgatom a rozoga órákat, addig mások véreznék, a véreket hullatják az én hazámért, amelyet én oly gyáván hagytam el. Meg aztán a dezentornak sehel sincsen becsülete. És aki ilyesmire rávetemedik, az elbucsuzhat örökre apjától, anyjától, szülőföldjétől, drága hazájától. Mert az ilyen ember maga tör a feje fölött pálcát, hogy érdemtelen a földre, a hazájára, amelyet gráva védelmezni, és épp a veszedelem idején hagyja el hitványul.

Tovább nem folytatta ezt a különös beszédet, hanem asztalhoz ült.

— Találj, mondta kurtán. Éppen most üti a tizenkét órát. Gretel anyó, Katicza hugom: üljenek le maguk is, ide mellém.

Tehát ebédhez ültünk. A Gulden ur szavai az én fejembe nagy szöveget ütöttek. És amint így fontolóra vettem a mondatokat, magam is kezdtem reátérni annak az igazságára. Gretel néni az ajkát harapdálta. Időnként reám, reám lesett, mintha azt firkészte volna, hogy vajon min töröm a csürhejárás. És végül megint kitört:

— Már tisztelem becsülöm én az ilyen hazát, az ilyen országot. Még egy kaszasuhintást sem érdemel, ahol miután a legényeket összefogdossák, elhurcolják a vérmézőre a családapákat is. Én Józsi fiam a te helyedbe azonnal elutaznék!

— Hát erre már én is mondom valamit, feleltem. Kedves néném, maga tudja, hogy én a békességet, a nyugalmat a legjobban szeretem. Azonban dezentor módjára mégsem akarnék idegen földön bolyongani. Mindamellett amit Katicza javasol, azt fogadom meg. És ha Svájcba küld, elmegyek oda is!

(Folyt. köv.)

Kitünő faj és csak érett

csemegeszőlőt

ajánl e hó közepétől

Sétakerti csemegeszőlő telepéről
Kardos László.

Értekezhetni Kossuth-utca 9.,
a telep megtekinthető Simonyi ut 11.
Termés 300 mm. körül. Telefon 113.

**1000 hectoliternyi
használt
boros hordók
legjobb karban, olesó árban
eladók**

WEINBERGER BERNÁT

borkereskedőnél

Debreczen, Piacz-utca 56. sz. a.

A vásártéren

látható f. é. augusztus 6-tól kezdve reggeli
9 órától este 10 óráig nyitott elsőrangú

PANOPTIKUM

és bonczani muzeum.

Tulajdonos: **WINTER VILMOS** Temesvárról.

Panoráma képek.

A párisi világiállítás 1900. A chinai csaták. Búr háború. Erdőégés Délamerikában. Chinai és japán háboru tengeren és szárazon. Az őrmények lemészárlása a törökök által Konstantinápolyban. Jeruzsálem ostroma Titus császár által. Bern (Schweicban) karácsonykor. Indiai ünnepély Ceylon szigetén a Welsi herczeg tiszteletére. „Mosel“ tengeri hajó elpusztulása robbanás által a bremai kikötőben. Czethalvadászat az északi jeges-tengeren. Vadászat jegesmedvére, rozsmarra és fókára. A régi Jeruzsálem. midőn Krisztust felfeszítették. A csata Tientsin mellett az angolok, francziák, amerikaiak és németek egyesült csapatai és a chinaiak közt. A keresztények lemészárlása Pekingben, China fővárosában. Gueisenau német birodalmi hadihajó elsüllyedése 1900. évi december 16-dikán Malaga kikötőben stb. stb.

A muzeum életnagyságu, mozgatható gépi és viaszalakokból, egy történelmi csoportból és egy néprajzi osztályból áll, mely minden világrész népfajait ismerteti.

Tartalmazza továbbá híres személyek, császárok és királyok mellszobrait. Lucheni Luigi Erzsébet király gyilkosa. Bresci Umberto olasz király gyilkosa.

A bonczani muzeum dustartalma gyűjteményből áll, mely néhány száz praeparatumot és alakot tartalmaz és különféle operációt, kötést, törést, valamint az ember fejlődését ábrázolja.

A panoráma belépti díja nappal 30 fillér, este világitás mellett 40 fillér. gyermekek és katonák charge nélkül a felét fizetik.

A bonczani muzeumot csak felnőttek tekinthetik meg 30 fill. belépti díj mellett. Katonák charge nélkül 20 fillért fizetnek.

Kiváló tisztelettel:

WINTER VILMOS.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 4) fillér. azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 4) fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduság-pedró” használata által. Egydoboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszer-tárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészségesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Fő-**r a k t á r**: Piacz-u. 7. sz.

9 hectoliter kertibor és 4 hectoliter Érmelléki bor eladó. Értekezhetni **Kovács Gyula** vasüzletében.

Tanulóul jó családból való fiu felvétetik.

Minden külföldinél jobbak!
és olcsóbbak:
a „Debreczeni vasöntöde és géplakatosság”
aranyéremmel kitüntetett
kutszivattyui, borsajtói és szőlőzuzó gépjéi!

Eladás egyedül a gyártelepen:
Péterfia-végén a hadházi-utczában.

Ruhamosó-gépek gyára
Krauss és Társa Bécs,
XVIII., Währingergürtel 53. sz.

A legnagyobb és legrégebbi gyár e szakmában Ausztria-Magyarországban, elvállal teljes mosóda berendezéseket és szállít felelőség mellett a legszolidabb kivitelben.

Gőz mosógépet
olismert legjobb rendszerű. kézi vagy gőzerőre 28 frttól feljebb 2000 frtig.

Centrifugal (körforgó) mosógépet, zajtalan, kézi és gőzerőre 140 frttól feljebb.

A legjobb **ruhafacsaró-gépet** minden nagyságban 14 frttól feljebb.

Mangorló gépet legjobb szerkezettel 28 frttól feljebb.

Vasaló gépet 85 frttól feljebb.

Kimerítő árjegyzékeket kívánatra ingyen és kéremtenve.

52,476 számhoz.
1901.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallás alap tulajdonát képező, Hajdúvármegyében, Püspökladány község határában fekvő birtoknak az alólirt ministerium IX. ügyosztályában és a püspökladányi közalapítványi gazdasági felügyelőségnek levő térképen az alantabb felsorolt számokkal megjelölt következő részletei 1902. évi november hó 1-étől kezdve az alólirt ministerium IX. ügyosztályában (Vadász-utca 33. szám)

1901. évi szeptember hó 19. napján, délelőtt 11 órakor

tartandó zárt ajánlatu nyilvános verseny útján fognak haszonbérbe adatni:

a 3. és 4. számú	révzugi és hidlábi gazdaság	1161	380/1200	hold	12	évre,
az 5.	nagy-megygyesi	1651	545/1200	"	15	"
a 10. és 11.	mérgesérháti és sándor-érszigeti gazdaságok együtt	1947	37/1200	"	15	"
avagy:						
a 10. számú	mérgesérháti gazdaság külön	1286	215/1200	"	12	"
és a 11.	sándorérszigeti	660	1022/1200	"	12	"
a 12. és 13.	Kővágó, Középhát és Hajnalzug nevű gazdaságok együtt	2881	926/1200	"	18	"
avagy:						
a 12. számú	Kővágó nevű gazdaság külön	641	523/1200	"	12	"
és a 13.	Középhát és Hajnalzug nevű gazdaságok együtt külön.	2190	404/1200	"	18	"
a 14.	Szőkeszigeti gazdaság	1208	737/1200	"	12	"
a 15. és 16.	Kettősérszigeti és hamvasi gazdaságok együtt	1250	767/1200	"	12	"
avagy:						
a 15. számú	Kettősérsziget nevű gazdaság külön	579	296/1200	"	12	"
és a 16.	Hamvasi nevű gazdaság külön	671	471/1200	"	12	"
a 17. 18. és 24.	Lipótháti, Fehértói és Kiskunlaposi gazdaságok együtt	2281	181/1200	"	18	"
avagy:						
a 17. és 24. számú	Lipótháti gazdaság és Kiskunlaposi legelő fele külön	1027	463/1200	"	15	"
és a 18. és 24.	Fehértói gazdaság és Kiskunlaposi legelő másik fele külön	1253	868/1200	"	15	"
a 20.	Rákos-Úrmóshát és Salamon zug nevű gazdaság	2000	1196/1200	"	18	"
végre a 22.	Tövishát Bessenyőhát és Zodony nevű gazdaságok	2314	514/1200	"	18	"

A bérelni szándékozók a fent kitett határnapra azzal hivatnak meg, hogy egy koronás bélyeggel ellátott és a kellő bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugtával felszerelt irások zártajánlataikat bértárgyankint külön-külön kiállítva és borítékozva az alólirt ministerium segédhivatalainak főigazgatóságánál legfeljebb a versenytárgyalási nap délelőtti 10 órájáig nyújtsák be.

Az ajánlatokban a bérelni szándékoló bér gazdaságokért egészben felajánlott évi haszonbér számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő azokban egyszersmind, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és bérleti feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az ajánlatok borítéka felső részére feljegyzendő az, hogy az ajánlat mely bér gazdaságra vonatkozik.

Bánatpénzül a bérelni szándékoló gazdaság minden holtja után 2 azaz kettő korona vagy készpénzben, vagy biztosítékképes értékpapirokban, avagy pedig a Pesti Hazai Első Takarékpénztár betéti könyvecskéjében bármelyik közalapítványi, vagy állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló nyugta csatolandó az ajánlathoz.

Elkészve érkezett, vagy kellőleg ki nem állított, avagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Oly egyének, kik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén, akik az uradalommal szemben hátralékos tartozásban vannak, vagy bármely czimen perben állanak, a versenyből ki vannak zárva.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a ministerium segédhivatalainak főigazgatóságánál és a közalapítványi gazdasági felügyelőségnek Püspökladányban a hivatalos órák alatt tekinthetők meg.

Budapesten, 1901 évi július hóban.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministerium.

**Cséplőgép részek,
Lendkerekek (különféle nagyságban)
manometer (fesz mérő),**

egészen új.

Ajtók, ablakrácsok, csatornarácsok,
más építkezéshez való

vastárgyak

különféle **kovácsszerszám** :

Satuk, üllők, fújtató, vasesztergapad
szerszámacél

kompozíció.

Kijavított

takarék tüzhelyek,

igen mérsékelt árban kaphatók

KLEIN JAKAB

ócska vasüzletében, főtőzsde udvar.

Ocska vas és fémek a legmagasabb árban veszek

Teljesen kijavított

vetőgépek

13. 15. 17. és 21 soros

**feltűnő olcsó árban, — előnyös
fizetési feltételek mellett.**

8058
1901. tkv.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint tkvi hatóság részéről közzhírré tétetik, hogy Szinay Gyula végrehajthatónak Nagy Sándor elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék és a debreczeni kir. járásbíróóság területén levő és a debreczeni 5157 számú telekjegyzőkönyvben A. + 1 sz., 2140 hr. számú ház és beltelekre egészben 1440 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén annak foganatosítására határidőül **1901. évi szept. hó 27-ik napjának d. u. 3 órája** e kir. törvényszék árverési termében kitűzetett. Kikiáltási ár a fentírt becsár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetében a kikiáltási áron alól is elfog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy óvadék képes értékpapírokban letenni avagy az 1881. LX. t. cz. 170. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál és Debreczen város rendőrkapitányágánál tekinthetők meg.

Kelt Debreczenben, a kir. tszék, mint tkvi hatóságnál 1901. július hó 6. napján.

Harsányi Gusztáv
kir. tszéki bíró.

5266/1901.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa ezennel közzhírré teszi miszerint a város tulajdonát képező következő földbirtokok u. m.

1. A Barsay-féle házutáni 7 hold 650□-öl területű ondódi szántó-föld az 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

2. A varga kert melletti 21 hold 1275□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1904. október 1-ig terjedő 3 évre.

3. A téglás kert északi oldala és a vasut közt fekvő 26 hold 1208□ öl föld a f. 1901. évi október hó 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

4. A posta kert melletti 18 hold 300□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

5. A boldogfalvai kert és a m.-pécsi ut közt fekvő 36 hold luczernás föld az 1901. évi október hó 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

6. A város telkei után a felosztott belső közlegelőből kiadott s az apafa erdőtől sziki gyakori bérlet határáig terjedő 441 hold és 26□-öl ujosztású föld az 1901. évi november hó 1-től 1907. évi november hó 1-ig terjedő 6 évre.

7. A sintér telep hátamegetti homok hordásos föld az 1901. évi október hó 1-től 1907. évi október hó 1-ig terjedő 6 évre.

8. A Hatvan-utczai temető északi oldala és a mester-utczai sorompó mellett fekvő 1/3 hold föld a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

9. A salétrom laktanya hátamegett fekvő 5 hold legelő a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

10. A józsa kert és a nagyerdő közt fekvő s az 1661. sorszámu ház után kiosztott Holcsy Arnold-féle 2 és ²⁶⁹²/₁₀₀₀₀ osztályozott hold ujosztású föld az 1901. évi október hó 1-től az 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

11. A Várad utczai cigánysor végén sertés vásártérre vezető ut jobb oldalán fekvő eddig is faraktárnak használt 1200□-öl terület a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

12. A várad utczai sorompónál a fehértemplomi állami ut bal oldalán fekvő s az iratok közt levő vázlaton A. B. D. betűkkel jelölt 1200□-öl terület a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

13. A séta kert végében fekvő 1118□-öl majorsági föld az 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

14. Az ispotály apostól a Miklós-utczai régi sorompó házig a H.-Szo-boszló ut mentén elvonuló bekerítetlen, más árokkal el nem különített, tehát szabadon levő területek a f. 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

15. Az új lovassági laktanyával szemben a hadházi ut jobb oldalán fekvő s Hegedüs Isvántól és ne.étől kisajátított majorsági föld, illetve major a f. 1901. évi október hó 1-től 1902. évi október hó 1-ig terjedő 1 évre.

16. Az új lovassági laktanyával szemben a hadházi ut jobb oldalán fekvő s Juhász Józsefné Gombos Juliánától kisajátított majorsági föld illetve major a f. 1901. évi október 1-től 1902. évi október 1-ig terjedő 1 évre.

17. Az államvasuti pályaudvar mellett fekvő I. II. III. és IV. számú faraktári helyek azon területekkel, melyek a mellékelt vázlatban kitüntetve vannak 1901. évi október hó 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

18. A m.-pécsi ut melletti 12 hold 411□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre.

19. A csödörös esperes kert melletti 120 hold 185□-öl föld az 1901. évi október 1-től 1904. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre.

20. A Tamássy-féle b.-guti kaszáló az 1901. évi október 1-től, 1904. évi október 1-ig terjedő 3 évre,

a folyó évi augusztus hó 28-án délelőtt 9 órakor a városháza nagy termében megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatni fognak, a mely árverésre az árverezni szándékozók azon értesítéssel hivatalnak meg, hogy az árverési feltételek a városi számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők s a kikiáltási ár 10% árverezni szándékozók által az árverés foganatosításával megbizottak kezéhez készpénzben fizetendő.

Kelt Debreczen, 1901. július 29-én.

A városi tanács.